

УДК 351.745

Назаренко П.Г.¹, Загубипалець К.Є.²

¹ доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Ю-319 НУ «Запорізька політехніка»

ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНІ ЗАХОДИ» ТА «НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ»

З прийняттям чинного Кримінального процесуального кодексу України питання застосування оперативно-розшукових та оперативно-технічних заходів суттєво змінилося.

Так донедавна переважна більшість негласних слідчих (розшукових) дій, регламентованих главою 21 Кримінального процесуального кодексу України, проводились за допомогою, як оперативно-розшукових та оперативно-технічних заходів. Отримана внаслідок їх проведення інформація використовувалась на стадіях досудового слідства та судового розгляду за умови, що такі дії не розшифровували форм і методів оперативно-розшукової діяльності, які становлять державну таємницю. Введення до системи досудового розслідування негласних слідчих (розшукових) дій є надзвичайно прогресивним кроком законодавця, що направлений на її вдосконалення.

Негласні слідчі (розшукові) дії (надалі – НСРД), регламентовані главою 21 КПК України, різняться за своєю організаційною сутністю, змістом проваджуваних дій, суб'єктним складом, і розглядаються як єдине ціле, що становить її систему.

Негласними слідчими діями, відповідно до КПК України, є аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК); накладення арешту на кореспонденцію (ст. 261 КПК); огляд і виїмка кореспонденції (ст. 262 КПК); зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК); зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК); дослідження інформації, отриманої при застосуванні технічних засобів (ст. 266 КПК); обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267

КПК); установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу; спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269 КПК); аудіо-відеоконтроль місця (ст. 270 КПК); контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК); виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК); негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК).

Отже, Кримінальний процесуальний кодекс України визначає перелік і порядок організації негласних слідчих (розшукових) дій та, відповідно, правова регламентація кожної з них забезпечується його окремими нормами.

Встановлення в ст. 275 КПК України права органів розслідування використання під час проведення НСРД інформації, отриманої внаслідок конфіденційного співробітництва з іншими особами, або залучати цих осіб до їх проведення надає можливість проведення внутрішньо камерної розробки під час НСРД в межах кримінального провадження під час розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів. Таким чином, можна стверджувати про наявність правових підстав на проведення оперативно-технічної фіксації кримінальних правопорушень, як під час оперативно-розшукової діяльності, так і під час розслідування у кримінальному провадженні.

Слід зазначити що, негласні слідчі (розшукові) дії є різновидом слідчих (розшукових) дій, порядок застосування яких встановлено Кримінальним процесуальним кодексом України здійснюються уповноваженими на те суб'єктами (слідчим, оперативним підрозділом за письмовим дорученням слідчого), без розголошення інформації про факт і методи їх проведення з метою виявлення, припинення, а також швидкого, повного та неупередженого розслідування кримінальних правопорушень, а оперативно-технічні заходи – це різновид передбаченого законодавством оперативно-розшукового заходу, який проводиться негласно оперативним підрозділом за участі оперативно-технічного підрозділу в межах заведеної оперативно-розшукової справи на підставі ухвали слідчого судді із застосуванням оперативно-технічних засобів з метою здобуття (пошуку і фіксації) фактичних даних та запобігання вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, якщо іншим способом одержати інформацію неможливо або надзвичайно складно.

Оперативно-технічні заходи та негласні слідчі (розшукові) дії є однорідними за організаційно-правовим критерієм і різняться за своєю організаційною сутністю, правовим статусом, змістом проваджуваних дій, суб'єктним складом.

За організаційно-правовим критерієм негласні слідчі (розшукові) дії можна поділити на три групи, а саме: ті, що проводяться з дозволу слідчого судді, за рішенням слідчого, прокурора, який здійснює процесуальне

керівництво досудовим розслідуванням, а також ті, які здійснюються винятково за рішенням прокурора.

За суб'єктним складом у оперативно-розшуковій діяльності проведення оперативно-розшукових заходів може здійснюватися лише уповноваженими оперативними підрозділами, а негласних слідчих (розшукових) дій – слідчим, прокурором, або, за їх дорученням, уповноваженим оперативним підрозділом.

За змістом: оперативно-розшукові заходи проводяться з метою виявлення, попередження та розкриття кримінального правопорушення (злочину), що готується, а негласні слідчі (розшукові) дії направлені на виявлення та перевірку інформації, необхідної для розслідування вже вчиненого злочину.